

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 78/22
2022 m. gegužės 5 d., Liuksemburgas

Generalinės advokatės išvada byloje C-61/21
Ministre de la Transition écologique und Premier ministre (Valstybės atsakomybė už oro taršą)

Generalinė advokatė J. Kokott: valstybės narės gali būti patrauktos atsakomybėn dėl per didelės oro taršos padarytos žalos sveikatai atlyginimo

Europos Sąjungos ribinėmis vertėmis ir valstybių narių pareigomis, nustatytomis norint gerinti oro kokybę, siekiama apsaugoti žmonių sveikatą ir suteikti teisės privatiems asmenims

Paryžiaus aglomeracijos gyventojas reikalavo iš Prancūzijos valstybės atlyginti 21 mln. EUR įvertintą žalą, nes dėl suprastėjusios aplinkos oro kokybės šioje aglomeracijoje jis patyrė žalą sveikatai. Jis teigė, kad Prancūzijos valstybė turi būti patraukta atsakomybėn už šią žalą, nes ji neužtikrina ribinių verčių, kurios taikomos visoje Europos Sąjungoje, laikymosi.

2019 m. Teisingumo Teismas konstatavo, kad Paryžiaus aglomeracijoje azoto dioksido ribinės vertės buvo viršytos nuo datos, kurią turėjo būti pradėta jų laikytis, t. y. nuo 2010 m. Be to *Conseil d'État* (Prancūzija) konstatavo, kad Paryžiuje šių ribinių verčių viršijimas tęsėsi iki 2020 m., o KD_{10} (kietosios dalelės) ribinės vertės buvo viršytos 2018 m. ir 2019 m.

Cour administrative d'appel de Versailles (Versalio apeliacinis administracinis teismas, Prancūzija), kuriame buvo iškelta byla, kreipėsi į Teisingumo Teismą su klausimu, ar privatus asmenys gali reikalauti atlyginti dėl Sąjungos teisės ribinių verčių pažeidimo patirtos žalos sveikatai atlyginimo ir, jeigu taip, tai kokiomis sąlygomis.

Šią dieną pateiktoje išvadoje generalinė advokatė Juliane Kokott laikosi nuomonės, kad Sąjungos teisėje numatytų ribinių verčių, nustatytų siekiant apsaugoti oro kokybę, pažeidimas gali suteikti teisę reikalauti iš valstybės žalos atlyginimo.

Jos teigimu, **trys pagrindinės sąlygos, kai valstybė gali būti patraukta atsakomybėn**, taip pat taikytinos šioje byloje, kai dėl valstybės padarytų Sąjungos teisės pažeidimų žalą patyrė privatus asmuo.

Ji mano, kad pirmoji sąlyga yra įvykdyta, nes Sąjungos direktyvomis nustatytomis teršalų aplinkos ore ribinėmis vertėmis ir įpareigojimais gerinti aplinkos oro kokybę siekiama suteikti teisių privatiems asmenims. Pagrindinis šių pakankamai aiškių nuostatų tikslas, jos manymu, yra apsaugoti žmonių sveikatą.

Asmenų, kurių prašymas dėl žalos atlyginimo galėtų būti priimtas, ratas, generalinės advokatės manymu, nėra toks platus, kad apimtų beveik kiekvieną atitinkamos valstybės gyventoją, ir kad tam tikru mastu turėtų būti kompensuota vienas kitam per mokesčius. Ji teigia, kad ribinių verčių viršijimas visų pirma daro neigiamą poveikį tam tikroms grupėms, gyvenančioms arba dirbančioms ypač užterštose vietovėse. Jos manymu, dažnai tai yra žemo socialinio ir ekonominio statuso asmenys, kuriems ypač reikalinga teisminė apsauga.

Antra, kiek tai susiję su akivaizdžiu aplinkos oro kokybės normų pažeidimu, šis pažeidimas, generalinės advokatės manymu, yra susijęs su visais laikotarpiais, kuriais atitinkamos galiojančios ribinės vertės buvo viršytos, nesant jokio oro kokybės plano, kuriame būtų kokių nors akivaizdžių trūkumų. Generalinė advokatė primena, kad patikrinti šiuos reikalavimus yra nacionalinių teismų pareiga.

Generalinės advokatės manymu, tikrieji sunkumai pasiremti teise į žalos atlyginimą susiję su trečia sąlyga, t. y. tiesioginio priežastinio ryšio tarp akivaizdaus oro kokybės teisės normų pažeidimo ir konkrečios žalos sveikatai įrodymas.

Nukentėjusysis privalo įrodyti, pirma, kad jis pakankamai ilgai buvo aplinkoje, kurioje buvo akivaizdžiai pažeistos Sąjungos teisėje numatytos aplinkos oro kokybės ribinės vertės. Šio laikotarpio trukmė, generalinės advokatės manymu, yra medicininis klausimas, į kurį reikia atsakyti moksliai.

Antra, jis privalo įrodyti žalą, kuri gali būti susieta su atitinkamo oro tarša.

Galiausiai, trečia, nukentėjusysis turi įrodyti tiesioginį priežastinį ryšį tarp minėto buvimo vietovėje, kurioje buvo akivaizdžiai pažeistos oro kokybės teisės normos ir nurodytos žalos. Generalinės advokatės teigimu, paprastai tam prireikia medicinos ekspertizės.

Apibendrinama generalinė advokatė nurodo, kad jeigu įrodomas priežastinis ryšys tarp akivaizdaus oro kokybės teisės normų pažeidimo ir žalos sveikatai, tai dar ne viskas. Atvirkščiai, jos manymu, valstybė narė gali būti atleidžiama nuo atsakomybės, įrodžiusi, kad vertės būtų viršijamos net ir jai laiku priėmus direktyvos reikalavimus atitinkančius oro kokybės planus.

PASTABA: Generalinio advokato išvada nėra privaloma Teisingumo Teismui. Būdami visiškai nepriklausomi, generaliniai advokatai siūlo Teisingumo Teismui teisinį bylos, už kurią jie atsakingi, išsprendimo būdą. Teisingumo Teismo teisėjai pradeda pasitarimus šioje byloje. Sprendimas bus priimtas vėliau.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas išvados tekstas](#) nuo jos perskaitymo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005

Vaizdo medžiagą iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106